

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-II.431.1.34.2019.JZ

Warszawa, 21 listopada 2019 r.

**Pani
Danuta Ekert
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
Kąty 22
05-332 Siennica**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.) inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 23-26 lipca 2019 r. kontrolę kompleksową w Domu Pomocy Społecznej w Kątach, zwanym dalej Domem.

Przedmiot kontroli obejmował jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, przestrzeganie praw mieszkańców oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami w okresie od 1 stycznia 2018 roku do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Panią 14 listopada 2019 r. przekazując, stosownie do art. 128 ustawy, niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 18/2008 z 22 grudnia 2008 r. podmiot prowadzący otrzymał zezwolenie na prowadzenie Domu na czas nieokreślony. Dom przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Wpisany jest do Rejestru domów pomocy społecznej województwa mazowieckiego pod poz. nr 58, z liczbą miejsc 50. W dniu kontroli w placówce przebywało 49 mieszkańców.

W latach 2018-2019 do Domu przyjęto 2 mieszkańców, na przyjęcie oczekiwała 1 osoba. Przed przyjęciem do Domu pracownik socjalny ustalał aktualną sytuację osoby w miejscu jej zamieszkania lub pobytu. W dniu kontroli w placówce wśród pełnoletnich mieszkańców przebywało 4 mieszkańców mających pełną zdolność do czynności prawnych oraz 43 mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie. Opiekunami prawnymi 27 mieszkańców byli pracownicy Domu, 16 członkowie ich rodzin. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Dom nie wymagał przedłożenia przez opiekunów prawnych potwierdzenia uzyskania zgody sądu na pobyt ubezwłasnowolnionego mieszkańca w domu pomocy społecznej, w przypadku gdy postępowanie o ubezwłasnowolnienie zostało wszczęte w trakcie pobytu mieszkańca w Domu. Na podstawie art. 156 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.) opiekun

prawny powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszystkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego (art. 175 - do opieki nad ubezwłasnowolnionym całkowicie stosuje się odpowiednio przepisy o opiece nad małoletnim). W przypadku mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie, nawet jeśli zmiana statusu prawnego nastąpiła w trakcie pobytu w Domu, wyznaczony opiekun prawny powinien uzyskać od sądu opiekuńczego zgodę na dalszy pobyt swojego podopiecznego w domu pomocy społecznej.

Dom mieści się w zabytkowym dworku z dobudowaną w 2008 r. parterową częścią mieszkalną, połączoną z dworkiem łącznikiem. Budynek nie ma barier architektonicznych, do drzwi wejściowych jest podjazd, na korytarzach zamontowane są poręcze, w łazienkach uchwyty dla osób niepełnosprawnych. W Domu zamontowany jest system alarmowo – przeciwpożarowy i system przyzywowo – alarmowy. Podczas oględzin pokoi mieszkalnych ustalono, że przyciski instalacji przyzywowej nie były zamontowane nad każdym łóżkiem, ponadto personel miał problem z obsługą systemu przyzywowego, wobec tego poinformowano dyrektora Domu o potrzebie zorganizowania szkolenia dla personelu w tym zakresie. W Domu działa system monitoringu wizyjnego, monitorowane są: korytarze, hol/pokój dzienny, sale do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, sala do terapii zajęciowej. Obraz z kamer znajduje się w pomieszczeniu socjalnym, do którego mają dostęp wyłącznie pracownicy. Informacja o monitoringu wywieszona jest na zewnątrz budynku oraz wewnątrz na tablicy informacyjnej. Ponadto na tablicy informacyjnej wywieszona jest klauzula informacyjna o przetwarzaniu danych osobowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami dot. ochrony danych osobowych stosowanie monitoringu wizyjnego musi wiązać się z poszanowaniem praw i wolności osób obserwowanych. Zatem należy rozważyć, czy stosowanie monitoringu w salach, gdzie prowadzone są zajęcia (terapeutyczne czy rewalidacyjne) jest uzasadnione - czy obecność nauczyciela lub opiekuna nie jest wystarczająca dla zagwarantowania bezpieczeństwa mieszkańcom.

W budynku mieszkalnym wydzielono pomieszczenia ogólnego przeznaczenia, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 734). W holu znajdował się rodzaj kojca (wyłożony materacami), który zgodnie z informacją uzyskaną w czasie kontroli, stanowił miejsce czasowego zabezpieczenia dla mieszkańców np. po posiłku. W dniu 13.11.2019 r. (przed sporządzeniem wystąpienia pokontrolnego) dyrektor Domu przysłała informację, że kojec został zdemontowany.

Pokoje mieszkalne 2-, 3- i 4-osobowe pod względem metrażu, wyposażenia oraz liczby zamieszkujących osób spełniały normy określone w § 6 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia. Liczba łazienek i toalet dostosowana była do liczby mieszkańców przebywających w Domu. Pomieszczenia sanitarne spełniały wymagania określone w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia. W czasie kontroli pokoje mieszkalne oraz pozostałe pomieszczenia były czyste i wolne od nieprzyjemnych zapachów.

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że mieszkańcy posiadali wymaganą odzież, bieliznę, obuwie dostosowane do pory roku. Zakupy tych rzeczy dokonywane są ze środków finansowych mieszkańców, w przypadku osób, które nie mają własnej odzieży i obuwia oraz możliwości zakupu ich z własnych środków, przekazywane są przez Dom. Artykuły higieny osobistej zapewniane są przez Dom. Pościel i ręczniki zmieniane są według potrzeb, ale nie rzadziej niż jest to określone w § 6 ust. 1 pkt 8 lit. b, c ww. rozporządzenia. Usługi pralnicze świadczone są na miejscu, przez pralnię Domu.

Dom zapewniał mieszkańcom 4 posiłki dziennie oraz pomoc w ich spożywaniu. W dniu kontroli realizowano następujące diety: podstawową (44 osoby), bezmleczną (3 osoby), bezmleczną - bezglutenową (2 osoby). Dyrektor poinformowała, że podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje dostępne są w kuchni.

Usługi opiekuńcze świadczone były przez opiekunki i pokojowe, wspierane przez pielęgniarki. Dom umożliwiał mieszkańcom udział w terapii zajęciowej, zaspokajanie potrzeb kulturalnych i religijnych oraz kontakt z rodzinami i osobami bliskimi, jak również ze społecznością lokalną. Organizował dla mieszkańców rehabilitację społeczną i zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze. Dla każdego mieszkańca prowadzono indywidualną dokumentację. Przestrzegane były terminy sporządzania indywidualnych planów wsparcia, zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. Arkusz indywidualnego planu wsparcia wprowadzony w styczniu 2019 r. zawierał: dane mieszkańca, informację o pracowniku pierwszego kontaktu, ocenę pielęgnacji mieszkańca oraz jego sprawności w zakresie samoobsługi, ocenę stanu zdrowia, ocenę aktywności mieszkańca i jego funkcjonowania w środowisku, ocenę kondycji psychicznej. W odniesieniu do każdej z powyższych ocen opracowywany był plan wspierania mieszkańca, który uwzględniał cel i formę jego realizacji, osobę odpowiedzialną oraz efekt podjętych działań. Podczas kontroli stwierdzono, że w indywidualnych planach wsparcia nie ustalano zakresu programowego oraz wymiaru czasu zajęć rehabilitacji społecznej mieszkańców, do czego zobowiązuje § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250).

Na podstawie przedstawionej dokumentacji ustalono, że w latach 2018-2019 spotkania zespołu terapeutyczno- opiekuńczego odbywały się raz w miesiącu. Z każdego spotkania sporządzany był protokół wraz z listą obecności. Z protokołów wynika, że szczegółowo analizowano sytuację i potrzeby poszczególnych mieszkańców, ponadto omawiano sprawy bieżące.

Dom umożliwiał przekazywanie posiadanych rzeczy wartościowych oraz środków pieniężnych do depozytu. Środki pieniężne mieszkańców przechowywane są w banku na wydzielonym rachunku sum depozytowych. Księgowo Domu prowadzi w formie elektronicznej imienną analitykę depozytową mieszkańców (program komputerowy FK oraz Depozyty). Czterech mieszkańców samodzielnie dysponuje swoimi pieniędzmi. Środkami finansowymi mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie dysponują opiekunowie prawni. W zakupach pomagają mieszkańcom pracownicy Domu. Za prowadzenie ewidencji zakupów z depozytu mieszkańców w programie FK odpowiedzialny jest główny księgowy, natomiast w systemie DEPOZYTY – pracownik socjalny. Raz w roku lub na życzenie opiekuna prawnego sporządzane jest rozliczenie dochodu mieszkańca. Na dzień kontroli żaden z mieszkańców nie złożył przedmiotów wartościowych do depozytu. W przypadku śmierci mieszkańca, zgodnie z obowiązującym w Domu regulaminem przedmioty wartościowe i wartości pieniężne zostają wydane spadkobiercom na podstawie prawomocnego postanowienia sądu stwierdzającego nabycie spadku.

Dom umożliwiał przebywającym w nim mieszkańcom korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących na podstawie odrębnych przepisów, zgodnie z art. 58 ustawy. Podstawową opiekę zdrowotną zapewniał SP ZOZ w Siennicy. Lekarz z tej placówki konsultował mieszkańców na terenie Domu raz na 2 tygodnie. W razie nagłej potrzeby zamawiana była wizyta domowa lekarza rodzinnego lub mieszkaniac zawożony był do przychodni. W okresie kontrolowanym mieszkańcy objęci byli także opieką lekarzy specjalistów, w tym psychiatry. Dyrektor poinformowała, że psychiatra zna stan zdrowia wszystkich mieszkańców i nie kwestionuje zasadności ich dalszego pobytu w Domu. Jednakże dotychczas nie wystawiał zaświadczeń w tym zakresie. Poinformowano dyrektora, że zgodnie z art. 38 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878) osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki

i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej; osoba ta podlega okresowym badaniom stanu zdrowia psychicznego w zakresie uzasadniającym jej pobyt w domu pomocy społecznej; badania przeprowadza się co najmniej raz na 6 miesięcy.

Pomoc psychologiczną zapewniał mieszkańcom psycholog zatrudniony przez Dom.

Opiekę pielęgniarską zapewniały pielęgniarki zatrudnione w Domu. Do zakresu obowiązków pielęgniarek należy m. in. rozkładanie i podawanie mieszkańcom leków, które przechowywane są w gabinecie medycznej pomocy doraźnej w koszyczkach podpisanych imieniem i nazwiskiem danego mieszkańca. Ustalono, że pielęgniarki nie pełniły dyżurów nocnych. Jeśli zajdzie potrzeba podania leków w nocy, np. przeciwbólowych, to opiekunki podają mieszkańcom leki przygotowane przez pielęgniarkę i wpisują ten fakt do raportu pielęgniarskiego. Prowadzona jest ewidencja przychodu i rozchodu leków psychotropowych zgodnie z obowiązującą w Domu „*Procedurą gospodarki lekami, wyrobami medycznymi, środkami pomocniczymi i opatrunkowymi*”. Dom pokrywał opłaty ryczałtowe do wysokości limitu ceny, przewidzianej w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, o których mowa w art. 58 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, pozostała kwota pokrywana była z własnych środków pieniężnych mieszkańców.

Zatrudnieni w Domu fizjoterapeuta i masażysta prowadzili zabiegi na podstawie zleceń lekarskich, m.in. kinezyterapię, fizjoterapię, hydroterapię, laseroterapię, masaż ręczny i przyrządowy. Dodatkowo po południu wykonywane były zabiegi fizjoterapeutyczne w ramach wizyty domowej z NFZ.

W Domu obowiązuje *Zarządzenie Nr 05/2019 z 30 stycznia 2019 r. Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Kątach w sprawie sposobu dokumentowania stosowania przymusu bezpośredniego*. Dyrektor poinformowała, że w okresie objętym kontrolą w Domu nie był stosowany przymus bezpośredni. W przypadku agresywnego zachowania mieszkańca pracownicy starają się go wyciszyć, w razie konieczności wzywane jest pogotowie.

Prawa i obowiązki mieszkańców Domu określone zostały w *Statucie Domu* zgodnie z którym mieszkańcy mają m. in. prawo do godnego traktowania, uzyskiwania stosownej pomocy w zapewnieniu sobie ochrony prawnej. Na tablicy informacyjnej, w widocznym miejscu wywieszony był m.in. statut Domu, regulamin organizacyjny, informacje teleadresowe do instytucji stojących na straży praw człowieka. Zespół kontrolujący rozmawiał z mieszkańcami, z którymi możliwy był kontakt słowny i którzy wyrazili chęć porozmawiania. Podczas rozmów mieszkańcy chętnie odpowiadali na pytania, mówili dużo o sobie i pobycie w domu. Wskazywali na dobrą opiekę i wyżywienie. Szczególnie dobrze wyrażali się o zatrudnionym personelu. Przekazali, że odwiedzają ich rodziny i osoby bliskie. Mieszkańcy nie zgłosili żadnych uwag ani skarg. Z uzyskanych od mieszkańców informacji wynika, że poza teren Domu wychodzą osoby, którym stan zdrowia to umożliwia (zeszyt wyjść jest u pielęgniarki), pozostali wychodzą pod opieką pracowników Domu. W obowiązujących od 4 października 2019 r. przepisach art. 55 ust. 2b - 2h ustawy o pomocy społecznej uregulowana została kwestia ograniczania opuszczania terenu domu pomocy społecznej przez mieszkańców.

W sprawach skarg i wniosków dyrektor Domu przyjmuje w poniedziałki i czwartki od godz. 9.00 - 11.00 oraz według potrzeb (co potwierdzili w trakcie spotkania mieszkańcy). Zeszyt skarg i wniosków znajduje się w gabinecie pielęgniarki. W okresie objętym kontrolą w rejestrze skarg i wniosków nie było wpisów.

W Domu Pomocy Społecznej w Kątach według przedstawionego wykazu pracowników Domu (stan na dzień 23 lipca 2019 r.) łącznie zatrudnionych było 46 pracowników na 42,2 etatu.

W grupie pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego faktycznie pracę z mieszkańcami realizowało 29 osób na 25,5 etatu. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego na dzień kontroli wynosił 0,52 i był zgodny ze wskaźnikiem określonym w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d i lit. e rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

Pracownicy posiadali kwalifikacje określone w poprzednio obowiązującym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych lub nowym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 936 i poz. 2437), z wyjątkiem instruktorów terapii zajęciowej.

Pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczyli w zorganizowanych przez dyrektora Domu szkoleniach, o których mówi § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani Dyrektor o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Uzpełnić dokumentację mieszkańców całkowicie ubezwłasnowolnionych o zgody sądu opiekuńczego na umieszczenie tych osób w placówce zgodnie z art. 156 i 175 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.).
2. Podjąć działania w celu zapewnienia całodobowej opieki pielęgniarstwa dla mieszkańców Domu.
3. Umożliwić wszystkim mieszkańcom korzystanie z systemu przyzywowo-alarmowego.
4. Zajęcia rehabilitacji społecznej dokumentować zgodnie z § 5 i § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie zajęć rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250).
5. Zweryfikować stanowiska instruktorów terapii zajęciowej zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 936 i poz. 2437).

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej kontrolowana jednostka organizacyjna pomocy społecznej może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia obowiązana jest do powiadomienia Wojewody Mazowieckiego o realizacji zaleceń, uwag, wniosków na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa

Zgodnie z art. 130 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6 000 zł.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Kinga Jura

Zastępca Dyrektora

Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Antoni Tarczyński

Starosta Miński